

Asia: Lausuntopyyntö Sievin Kenkäkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-selostuksesta (POPELY/1473/2022)

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Semecon Oy suunnittelee Kenkäkankaan tuulipuiston rakentamista Sieviin, Toholammin kunnanrajan läheisyyteen. Hankealueen pinta-ala on n. 3 010 ha ja sinne suunnitellaan 35 voimalaa, joiden kokonaiskorkeus on 300 m. Lisäksi alueelle suunnitellaan 234 ha aurinkovoima-aluetta. Sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein. Hankkeen ulkoinen sähkönsiirto on tarkasteltu omassa vaikutusten arviointiraportissa.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin sekä kalastoon.

Sijaintinsa puolesta hankealueella saattaa esiintyä kaikkia neljää suurpetoa ja alue kuuluu metsäpeuran esiintymisalueisiin. Hankealueen läheisyyteen sijoittuu myös Natura-alueita, joiden suojeluperusteena metsäpeura on. Hankealueelle tehdyissä lumijälkiselvityksissä tehtiin 9 ahman jälkihavaintoa. Hankealue ei sijoitu uusimman kanta-arvion mukaan (2024) tunnetuille susireviireille.

Riistalajiston kannalta Luke korostaa, että hankealueen ympäristössä n. 50 km säteellä on yli 50 eri vaiheissa olevaa tuulivoimahanketta (Kuva 10. Muut tuulivoimahankkeet hankealueen ympäristössä 50 kilometrin etäisyydellä, YVA-selostuksen s. 49). Näistä useat rajautuvat toisiinsa ja muodostavat laajoja tuulivoima-aluekokonaisuuksia.

Hankkeen vaikutukset ja yhteisvaikutukset tässä arvioitavaan lajistoon arvioidaan selostuksessa pääosin vähäisiksi ja vaikutusten osalta lajiston oletetaan sopeutuvan tuulivoimaan ajan kanssa. Lisäksi eläinten oletetaan mahdollisesti siirtyvän rakentamisen ajaksi toisaalle. Yhteisvaikutusten osalta nähdään, että mahdollisten vältettävien alueiden määrä voi muodostua suureksi, mutta vaikutukset arvioidaan kuitenkin vähäisiksi.

Metsäpeurojen osalta todetaan, että tunturialueilla laadittujen tutkimusten tulokset eivät ole suoraan sovellettavissa metsäympäristöihin, joissa puusto osin peittää näkyvyyttä. Luke huomauttaa, että kyseisillä tutkimusalueilla on myös metsäisiä tunturialueita. Lisäksi Luke näkee, että vaikutusten arvioinnissa on syytä huomioida nykyisten voimaloiden korkeus sekä näkyvyys isoilla avosoilla.

Metsäpeuraan liittyvien häiriövaikutuksen etäisyyksien arvioinneissa tulee käyttää tieteellisissä vertaisarvioituissa julkaisuissa havaittuja empiirisiä etäisyyksiä.

Tolvasen ym. (2023) kokoavassa julkaisussa lisääntyvien porovaadinten vaste (tuulivoimaloiden häiriövaikutuksen mediaani) oli 5 km, joka on havaittu sellaisissa metsäolosuhteissa, jotka muistuttavat metsäpeuran elinympäristöjä, vaikka topografia on mainituissa tutkimuksissa vaihtelevampi.

Luke näkee kuten esitetyissä Pohjois-Amerikkalaisten karibututkimuksissa, että tuulivoimarakentaminen heikentää elinympäristöjen laatua yhdessä monen tekijän kumulatiivisena yhteisvaikutuksena, joka todennäköisesti muuttaa myös metsäpeuran demografiaa eli elinkykyä. Metsäpeura elää monilajisessa hirvi- ja suurpetoyhteisössä, joiden elinalueille tuulivoimaa rakennetaan laajasti ja jonka dynamiikkaa rakentaminen saattaa muuttaa erityisesti pitkällä aikavälillä samalla tavalla kuin metsäkaribualueilla.

Lajiston totumisesta tuulivoimaan, ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä. Luke huomauttaa, että olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella, eläimet voivat esim. käyttää tuulivoima-alueita ja liikkuvat niillä, mutta tuulivoima-alueita käytetään usein vähemmän kuin kontrollialueita tai etäämmällä sijaitsevia alueita. Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset eivät välttämättä kohdistu ainoastaan suoraan välttämiskäyttäytymiseen vaan populaatiotasolla esim. lisääntymiseen, mikäli elinympäristö jollain tasolla heikkenee lisääntymisen kannalta (esim. pirstoutumisen myötä), vaikutukset voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä.

Hankkeen ja kaavoituksen tulevilla vaiheilla on tärkeää huomioida erityisesti yhteisvaikutukset lähiseudulle sijoittuvien isojen tuulivoimahankkeiden kanssa. Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot.

Selostuksessa on käytetty monipuolisesti olemassa olevaa kirjallisuutta vaikutusten arviointiin. Luke näkee, että vaikutusten arvioinnissa on kuitenkin tehty osin pitkälle meneviä johtopäätöksiä eläinten sopeutumisesta ja palaamisesta takaisin alueille. Luke huomauttaa, että tapauksissa, joissa elinympäristö muuttuu lajille käyttökelvottomaksi ja yksilöt siirtyvät muualle, lajin sisäinen kilpailu kiristyy. Alueen ulkopuolella voi näkyä lyhytaikainen immigraatiosta johtuva positiivinen vaikutus, mutta elinympäristön tuhoutuminen on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen. Hieman pidemmällä, muutaman vuoden aikavälillä, voi olla yhdentekevää populaatiotasolla, siirtykö yksilöt muualle vai kuolivatko ne heti.

Luke huomauttaa, että tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Siksi Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

Kalaston osalta Luke tuo esiin, että taimenen merivaelliset kannat ja taimen kokonaisuudessaan leveyspiirin 67°00' eteläpuolella sekä jokirapu ovat Suomessa luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Taimenkantojen elinvoimaisuuden varmistamiseksi mm. säädellään kalastusta ja tehdään mittavia elinympäristökunnostuksia, kuten hankealueen Vääräjoessakin on tehty.

Sekä taimenen että jokiravun kannalta on olennaista suunnitella työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin: valumavesien ohjailu, ojien selkeytysaltaat, maansiirtotöiden ajoitus, voimaloiden, sähkönsiirtolinjojen ja huoltoteiden sijoitus alueelle on tehtävä lähivesistöt huomioiden. Samoin on vältettävä esim. teiden rakentamista purojen ja muiden uomien yli, ja jos niitä tehdään, ne on toteutettava siten, ettei muodostu pysyviä eikä tilapäisiä vaellusesteitä.

3 Lausunnon tiivistelmä

Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. Vaikutusten mitta saattaakin siten poiketa tästä selostuksessa annetusta arviosta, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä. Luke näkee, että hankkeen ja kaavoituksen tulevaisu vaiheissa on tärkeää huomioida yhteisvaikutukset lähiseudulle sijoittuvien isojen tuulivoimahankkeiden kanssa, sillä ne muodostavat laajoja tuulivoima-alueita metsäpeurojen ja suurpetojen kannalta tärkeille alueille. Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot. Taimenen ja jokiravun kannalta on olennaista suunnitella työt ja rakenteet niin, että vältetään kaikkea kiintoainekuormitusta alueen uomiin. Teiden rakentamisesta ei tule muodostua pysyviä eikä tilapäisiä vaellusesteitä.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 06.09.2024 klo 11:56:11.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Ari Leskelä

Liitteet:

Tiedoksi: